

Vergaderjaar 2000–2001

27 622

Mond- en Klauwzeer

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 26 februari 2001

Bij deze informeer ik u, in aanvulling op mijn brief van 21 februari jl. (kamerstuk 27 400, XIV, nr. 63), over de stand van zaken met betrekking tot de Mond- en Klauwzeer-uitbraak in het Verenigd Koninkrijk en de maatregelen die in Nederland zijn genomen om de insleep en mogelijke verspreiding van het MKZ virus te voorkomen.

Situatie in het Verenigd Koninkrijk

De situatie in het VK is nog steeds zeer onzeker. Tot op heden is MKZ bevestigd op tien bedrijven op verschillende locaties in Engeland. Er zijn vier besmette bedrijven aangetroffen in Essex, drie in Northumberland, twee in Devon en één in west Wiltshire. In Wales wordt een verdacht bedrijf onderzocht. De primaire bron zou een varkensbedrijf ten noorden van Newcastle kunnen zijn omdat de ziekteverschijnselen suggereren dat het virus hier al twee weken, en mogelijk langer, actief is. Er wordt nog onderzocht hoe deze uitbraak is ontstaan. Op zondag 25 februari is een uitbraak in groot bedrijf in Noord-Devon bevestigd. Dit bedrijf heeft, voorafgaand aan het exportverbod van vorige week, schapen naar Europa geëxporteerd. Sinds vrijdag 23 februari geldt een vervoersverbod voor alle evenhoevigen in geheel Groot-Brittannië. Dit verbod geldt tot 3 maart.

Maatregelen

Op 21 februari heeft de Europese Commissie om 18.00 uur een exportstop van evenhoevigen en hun producten afgekondigd voor het gehele grondgebied van het Verenigd Koninkrijk, tot 1 maart 2001. In tegenstelling tot het vermelde in de brief die ik u op 21 februari heb gezonden, geldt deze stop ook voor Noord-Ierland.

In Nederland zijn daarnaast enkele aanvullende – preventieve – maatregelen genomen, om een eventuele verspreiding binnen Nederland van reeds uit de VK geïmporteerde dieren tegen te gaan.

Op woensdag 21 februari is om 14.30 uur de Regeling vervoersverbod evenhoevigen uit Verenigd Koninkrijk 2001, in werking getreden. Vanaf dat moment is het verboden om evenhoevigen die sinds 24 januari 2001 vanuit Groot-Brittannië in Nederland zijn gebracht, af te voeren van bedrijven waar dergelijke dieren staan. Dit verbod geldt ook voor de overige evenhoevigen van deze bedrijven en voor het vlees, embryo's, sperma en eicellen van deze dieren. Op 22 februari om 16.00 uur is deze regeling, conform de beschikking van de Europese Commissie, verruimd voor het gehele Verenigd Koninkrijk. Deze regeling is vrijdag 23 februari om 17.30 uur uitgebreid: het is nu ook verboden dieren af te voeren van zogenoemde contactbedrijven (bedrijven die varkens, ongeacht hun oorsprong, hebben ontvangen van bedrijven waarop ook evenhoevigen van oorsprong afkomstig uit het VK, staan of hebben gestaan). Op 21 februari is vervolgens om 18.00 uur de Regeling verzamelverbod schapen mond- en klauwzeer 2001 in werking getreden. Vanaf dat moment waren alle markten, verkopen en veilingen waarop schapen worden verhandeld, geschorst. Om eventuele verdere verspreiding te voorkomen, is op donderdag 22 februari om 18.00 uur deze regeling aangevuld: het is tot en met 26 februari verboden ook andere evenhoevigen dan schapen bijeen te brengen op een plaats, niet zijnde een veehouderijbedrijf of een slachthuis. Daarnaast zijn ook de markten, verkopen en veilingen waarop ook andere evenhoevigen dan schapen worden verhandeld tot en met heden geschorst. Gelet op de onzekere situatie op dit moment zal ik dit verzamelverbod verlengen tot en met 5 maart 2001.

Het is nog niet duidelijk of er schapen vanuit Noord-Devon zijn geëxporteerd naar het continent. Om elk risico te vermijden dat uit Noord-Devon afkomstige schapen – of schapen die daarmee contact hebben gehad – worden verhandeld naar of binnen Nederland, is vanaf maandag 26 februari 14.45 uur een vervoersverbod voor schapen en geiten van kracht. In verband met het aanstaande islamitische offerfeest – eind deze week – zullen omtrent dit verbod en de implicaties daarvan in de praktijk met de betrokken organisaties op korte termijn nadere afspraken worden gemaakt.

Sinds augustus 2000 zijn extra Reinigings- en Ontsmettingsmaatregelen ondermeer voor uit het VK terugkerende veewagens ingesteld (Stb. 10 augustus 2000, nr. 153/pag. 8). Deze maatregelen blijven onverminderd van kracht. Daarnaast zal er een protocol worden opgesteld voor aanvullende maatregelen voor alle veewagens waarin herkauwers worden vervoerd.

Resultaten tracering in Nederland

De uit het VK geïmporteerde evenhoevigen zijn door de Rijksdienst voor keuring van Vlees en Vee (RVV) getraceerd en onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van het MKZ virus. Het gaat hier om 4 schapenbedrijven, 5 varkensbedrijven en 2 hertenbedrijven die sinds 24 januari dieren uit het VK hadden geïmporteerd. Daarnaast is er op 8 februari op Schiphol één zending van 63 varkens binnengekomen en door vervoerd naar Thailand. Alle betrokken bedrijven zijn bezocht. Dit heeft de volgende resultaten opgeleverd.

Schapen

Er zijn de afgelopen 4 weken ruim 20 000 schapen geïmporteerd uit het VK. Deze dieren waren aangevoerd op 4 bedrijven. Op 3 van deze bedrijven waren deze dieren niet meer aanwezig, zij waren hetzij geslacht dan wel door geëxporteerd naar andere lidstaten. Uit 1 bedrijf zijn naar 2

andere schapenbedrijven in Nederland dieren doorgevoerd. In totaal staan er 2795 schapen op deze 3 bedrijven, waarvan er 1079 uit het VK. Het is niet duidelijk uit welk gebied in het VK de schapen vandaan komen. Momenteel wordt nog uitgezocht in hoeverre schapen zijn doorgeleverd. Alle dieren zijn klinisch onderzocht, er zijn geen klinische verschijnselen aangetroffen.

MKZ geeft echter geen duidelijke waarneembare verschijnselen bij schapen; schapen kunnen dus drager zijn van het virus zonder dat ze zelf ziek zijn. Deze dieren zijn derhalve een dermate groot risico dat ik besloten heb de drie bedrijven preventief te ruimen. Dit is dit weekend gebeurd.

Herten

Uit de traceringsgegevens van de RVV blijkt dat de afgelopen 4 weken 421 herten in Nederland geïmporteerd zijn uit het VK. Al deze dieren zijn langer dan 7 dagen in Nederland. De dieren zijn inmiddels verspreid over 8 bedrijven in Nederland. In totaal staan er op deze 8 bedrijven 662 herten. Dit zijn gemengde bedrijven, er zijn ook 711 runderen, 521 varkens, 31 schapen en 2 lama's aangetroffen.

Alle dieren zijn voor zover mogelijk klinisch onderzocht, er zijn op het eerste gezicht geen MKZ-verschijnselen aangetroffen. Herten zijn niet altijd aan een individueel onderzoek te onderwerpen. De diagnose moet vaak op afstand gemaakt worden waardoor dit weinig betrouwbaar is. Daarnaast geeft MKZ bij herten, net als bij schapen, geen duidelijke waarneembare verschijnselen én kunnen herten drager van het virus zijn zonder dat ze zelf ziekte verschijnselen vertonen. Echter dragers kunnen het virus overbrengen op andere MKZ gevoelige dieren en dus zo bijdragen aan de verspreiding van de ziekte. Gelet op dit risico heb ik besloten om alle dieren die op deze 8 bedrijven aanwezig waren, te ruimen. Ook deze ruimingen hebben inmiddels plaatsgevonden.

Bij alle geruimde schapen- en hertenbedrijven zijn monsters voor nader laboratoriumonderzoek genomen.

Varkens

Uit de gegevens van de RVV blijkt dat de afgelopen 4 weken 1099 varkens in Nederland geïmporteerd zijn uit het VK. Deze dieren zijn inmiddels verspreid over 7 bedrijven in Nederland. In totaal staan er op deze 7 bedrijven 11 503 varkens. Het betreft voornamelijk fokvarkens. Voorts zijn op deze bedrijven 5 runderen, 3 schapen en 9 geiten en 5 herten aangetroffen. In tegenstelling tot schapen en herten, zijn de klinische verschijnselen bij varkens wel goed zichtbaar en meestal al binnen 5 dagen waarneembaar.

Alle varkens zijn inmiddels twee maal klinisch onderzocht en er zijn geen verschijnselen gevonden. Ook is bij de varkens serologisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan zullen dinsdag of woensdag bekend zijn. Tot die tijd zullen de bedrijven onder surveillance blijven. Dit houdt in dat deze bedrijven en de contactbedrijven geblokkeerd zijn en onder controle zijn van de RVV.

Stand van zaken in rest van EU

De Europese Commissie monitort momenteel actief de situatie in het VK. Op 27 februari zal het Permanent Veterinair Comité de situatie opnieuw beoordelen. Ook in België zijn extra maatregelen genomen. Op 22 februari om 18.00 uur is ook daar een verbod afgekondigd voor het bijeenbrengen, inbegrepen verzamelcentra en veemarkten, van alle evenhoevigen. Daarnaast worden alle bedrijven die na 1 februari evenhoevigen hebben ingevoerd uit het VK gecontroleerd. Melk- en vleesproducten die na 1 februari

uit de VK zijn geïmporteerd worden in beslag genomen. Ook in België gelden extra reinigings- en ontsmettingsmaatregelen voor vrachtwagens en is een vervoersverbod voor schapen ingesteld.

In Frankrijk worden veehouderijen en handelscentra die vanaf 15 januari evenhoevigen hebben geïmporteerd uit Frankrijk bezocht en de dieren klinisch geïnspecteerd. Op slachterijen vindt systematisch klinisch onderzoek plaats op schapen afkomstig uit andere lidstaten en afval van maaltijden afkomstig uit vliegtuigen of ferries uit het VK worden vernietigd. Daarnaast wordt beslag gelegd op vleessoorten van evenhoevigen, die sinds 1 februari jl. vanuit Engeland Frankrijk zijn binnen gekomen en op levende evenhoevigen, die in Frankrijk geslacht zijn, maar nog niet op de markt zijn gebracht. Vervolgens zijn ook bovengenoemde bedrijven en veehandelscentra waar uit het VK afkomstige dieren zijn geïntroduceerd, gesloten. Ook in Frankrijk gelden extra reinigings- en ontsmettingsmaatregelen voor vrachtwagens.

Non-vaccinatie beleid

Sinds de 90-er jaren wordt binnen de Europese Unie een zogenaamd non-vaccinatiebeleid gevoerd en is gekozen voor een aanpak met behulp van conventionele bestrijdingsmaatregelen («stamping out»). Een aanpak die aldus gericht is op de totale uitroeiing van het virus en daarmee de beste veiligheids garanties biedt. Hoewel bestrijding via vaccinaties leidt tot verhoging van de weerstand tegen MKZ, is – bij het voorlopig niet beschikbaar zijn van een markervaccin – bij controle op het virus niet te onderscheiden of het dier louter antistoffen tegen het vaccin heeft ontwikkeld, dan wel drager is van het virus.

Mocht onverhoopt een uitbraak van het MKZ virus in Nederland plaatsvinden, zal het maatregelenpakket zoals ik in mijn brieven van 6 januari en 16 oktober 2000 (respectievelijk 26 800, XIV, nr. 83 en 27 400 XIV, nr. 8) aan uw Kamer heb toegelicht, van kracht worden. Belangrijkste punt in dat verband is dat dan een stand-still van 72 uur in werking zal treden. Dit houdt in dat al het vervoer van en naar veebedrijven wordt stilgelegd. Dit geldt dus voor alle diertransporten maar bijvoorbeeld ook voor mesttransporten en dergelijke. Eveneens zal de certificering voor export van gevoelige dieren en dierlijke producten worden gestaakt.

Gelet op de huidige destructiecapaciteit – welke door de BSE maatregelen maximaal benut is – zullen preventief te ruimen dieren, vooruitlopend op de ruiming, gevaccineerd worden.

Het virus is overigens inmiddels getypeerd en betreft het MKZ-virus type O, «Pan-Aziatische» stam. Tegen dit type is thans reeds een vaccinvoorraad van ongeveer 1.25 miljoen doses in Nederland aanwezig. Deze voorraad kan binnen 4 dagen vergroot worden met een half miljoen doses en vervolgens binnen 14 dagen tot in totaal 2 miljoen doses.

Ten slotte

Met name gelet op het feit dat in het Verenigd Koninkrijk thans nog zeer veel onduidelijk is, blijft grote waakzaamheid en alertheid geboden. Het is in dat licht goed te constateren dat ook in landen als Frankrijk en België stringente maatregelen zijn getroffen.

Hoewel thans alle inspanningen erop gericht zijn een uitbraak in Nederland te voorkomen, worden – uiteraard – ook voorbereidingen getroffen mocht onverhoopt het virus ook in Nederland de kop opsteken.

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
L. J. Brinkhorst